

Fotók: Stadler, Erőss, Sági, photo

Csodakönyvtár egy csodahelyen

Évtizedes álmom vált valóra Ságváron

Ságvár község a dél-dunántúli régióban, Somogy vármegye északi részén, a siófoki járásban található, 2000 fő feletti állandó lakosságsszámmal. A vármegye legnagyobb községei közé sorolható. A Balaton déli partján, Siófoktól és az M7-es autópályától 5 km-re délre fekvő település páratlan természeti környezet öleli körbe. Itt található a Mezőföld és a Somogyhalomvidék, melynek első dombjai félkörbe veszik a falut.

A Kárpát-medence legkorábbi lakóépítményei, Tricciana erődje és SAGWAR

A település történelme közel 19 000 évre nyúlik vissza, legalábbis erről árulkodnak Laczkó Dezső veszprémi piarista paptanár, majd később Gábori Miklós, a Budapesti Történelmi Múzeum régészének kutatásai.

Az 1957. évi ásátás, majd annak 1959-es folytatása vezetett az egyedülálló lelet felfedezéséhez, ahol a Kárpát-medence legkorábbi lakóépítményeit tárták fel. A lakisan rénszarvasvadász-telepnek nevezett leletegyüttes két régészeti szintből állt, a felső korát 17 700 évre, míg az alsóét 18 900 évre becsülték, amelyeket a ságvári löszréteg rejtett.

A településtörténet következő kiemelkedő korszaka a római kor. Rómer Flóris, akit a magyar régészet atyjaként és a hazai műemlékvédelem egyik úttörőjeként tartanak számon, először azonosította a ságvári castrumot (erődítmény) a III. század

végén keletkezett útvonalleírásban szereplő Tricciana nevű helységgel. Tricciana a Győrből Pécsre vezető út egyik fontos állomása lehetett, a II-III. században villagazdaságként működött, amely 250 körül pusztulhatott el. A IV. században a villagazdaság helyére erődítményt emeltek, amely pl. Fenépuszta mellett a belső-pannóniai erődített telepek sorába tartozott. A község első biztos említése 1460-ból származik, egy örökösödési szerződéssel kapcsolatos oklevélen olvasható, SAGWAR alakban.

Gimnáziumalapító lelkész és az üzem- orvoslás atyjának szülőföldje

Ságvár híres szülőttei közül két fontos személyt emelnék ki. Dr. Szilády Áron 1837. november 3-án született Ságváron, református lelkész édesapja pásztorolta a ság-

vári gyülekezetet. Felnőttként Kiskunhalas város elismert és hasznos polgára lett, akinek a nevéhez fűződik a ma is működő református gimnázium megalapítása. Lelkeszi hivatása mellett irodalomtörténészként, nyelvészként és orientalistaként is ismert, a Magyar Tudományos Akadémia egykori tagja. Napjainkban Szilády Áron nevét őrzi nem csupán az óvoda (szülőháza helyén 2002-ben épült fel a helyi óvoda új szárnya) és a református templom falán elhelyezett emléktábla, a község egyik utcája, de 1998 óta a helyi általános iskola is.

Szilády kortársa, Vértesi dr. Tóth Imre 1844. február 27-én szintén Ságváron született. Bányakerületi főorvos, egészségügyi tanácsos, középiskolai tanár, a magyarországi üzemorvoslás atyja.

Magyarországon ő volt az első, aki betegségnek írta le az alkoholizmust. Az évszázadok óta gyógyíthatatlannak hitt bányászszályt elsőként ő gyógyította sikeresen 1882-ben. A Vértesi nemesi címet I. Ferenc Józseftől kapta. A Magyar Üzemegészségügyi Tudományos Társaság 1968-ban Tóth Imre emlékéremet alapított.

A kezdetek: dalárda, Olvasókör, szintársulat

Az 1900-as évek elején a fiatalok művelődéséért, szórakozásáért elsősorban a tanítók voltak felelősek, a reformátusoknál Jámbor Dezső igazgató, a katolikusoknál Puska Margit tanítónő. Az iskolákban ifjúsági könyvtár állt rendelkezésre, a harmincas évek közepétől pedig az agrárfiúszági legény- és leányegyletek szolgálták a közművelődést. A kocsmá (a korábbi művelődési ház) egyik helyiségében színpadot állítottak fel, ahol a fiatalok színdarabokat adtak elő a pedagógusok betanításában. Emellett a református kántortanító dalárdát hívott életre a férfiak számára, újjáélesztette az Olvasókört, s a tanítók havonként népművelési előadást tartottak felváltva. Telente gazdatanfolyamokat is szerveztek, 1938-ban 2 aranykalászos, és 40 ezüstkalászos gazda vett részt a szakmai továbbképzésen – olvashatjuk a Ságvár öröksége című monográfiában.

A változás évtizedei

Komoly fordulatot az 1953-as év hozott a településen, amikor a korábbi kocsmá átalakításával létrehozták a kultúrházat, illetve ugyanebben az évben a könyvtár is megnyitotta kapuit. Az első könyvtáros társadalmi munkában Kolláth János volt, őt Makker Jenő követte, aki 44 évig végezte ezt a munkát. 2012-ig Boda Csabáné Ágnes tanárnő-könyvtáros vezetésével heti pár órában várta az olvasókat az ap-

rócska könyvtárunk, azóta jómagam látom el a könyvtárosi feladatokat. A ságvári könyvtár a Siófoki Könyvtár fiókkönyvtáraként működött, kezdetben 226 saját kötettel, a többi időről-időre Siófokról hozták ki. Az iskolában gyerekkönyvtár működött, a kultúrházban pedig énekkar, színjátszó- és néptáncsoport, s ide jött időnként a vándormozi.

1970-ben már 2600 kötetről és 269 olvasóról szólt a jelentés. A következő évtizedekben a kultúrház épülete kisebb felújításokon esett át, azonban a 2020-as évekre olyan műszaki állapotban került, hogy a több mint 100 éves épület lebontása mellett döntött a helyi önkormányzat. Pályázati forrásból több mint 560 millió forintot sikerült elnyerni egy többfunkciós közösségi tér kialakításra, amelyhez az önkormányzat saját forrást is biztosított.

Az új épület átadására 2025 tavaszán került sor Ságvár központjában, ezzel egy közel három évtizedes álom vált valóra, hiszen már az 1990-es évek közepe óta tervben volt egy új művelődési ház megépítése. A több mint 800 négyzetméteres, impozáns épületben rendezvényterem színpaddal, öltözők, közösségi termek, rendezési iroda, polgárőriroda, a családsegítő szolgálat irodája, és további kiszolgálóhelyiségek kaptak helyet, valamint egy közel 70 négyzetméteres könyvtárhelyiség is.

Az új épület földszintjén, a főbejáratától alig pár lépésre, egy tágas és világos teremben lelte meg új otthonát a ságvári községi könyvtár. A könyvtárhelyiség berendezésében a kaposvári Takáts Gyula Könyvtár vezetősége volt segítségünkre. Ennek köszönhetően egy- és kétoldalas könyvespolcokkal, folyóirattartó állvánnyal, olva-

„Nem csupán könyvtárként, de közösségi térként is funkcionál, helyet biztosítva különböző szakköröknek, kreatív délutánoknak, kisebb rendezvényeknek valamint egyesületi megbeszéléseknek, közgyűléseknek”

sóasztalokkal, tárgyalószékekkel, válogatóládával, valamint gyermekbútorokkal rendezhettük be az új könyvtárat. Az ünnepélyes megnyitó keretében vendégünk volt Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója, valamint Bajnok Tamara osztályvezető a Könyvtári Intézetből, akik egy könyvcsoportot is ajándékoztak a helyi könyvtárnak.

Könyvtárunk 2013 óta a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer tagja, a vármegyei Takáts Gyula Könyvtár szakmai irányítása alatt, valamint a Balatonboglári Lukács Károly Városi Könyvtár közvetlen szolgáltatásával. A kaposvári és a balatonboglári kollégákkal is nagyon jó munkakapcsolatot ápolunk, számíthatok segítségükre, szakmai tanácsaikra.

Már az új épület tervezésénél arra törekedtünk, hogy a községi könyvtár végre a méltó helyére kerülhessen. Nem csupán könyvtárként, de közösségi térként is funkcionál, helyet biztosítva különböző szakköröknek, kreatív délutánoknak, kisebb rendezvényeknek valamint egyesületi megbeszéléseknek, közgyűléseknek. Teljesen új berendezéssel, az elmúlt évek során teljesen lecserélt, friss könyvállománnyal várjuk a kedves olvasókat. A tágas, világos könyvtárhelyiség lehetőséget biztosít a helyi óvodások és általános iskolások számára is könyvtárismereti valamint könyvtárhelyiségi órák, alkalmak megtartására, amelyre korábban nem volt lehetőségünk. Olvasóink még ismerkednek a teljesen megújult könyvtárral, magával a közösségi házzal. Bízunk benne, hogy egyre több olvasó fedezi majd fel csodaszép könyvtárunkat, programjainkat, rendezvényeinket.

Bódis Violetta